

A Pécsi Ítéltábla a dr. Takács Andrea (fél címe) által képviselt **Lrendű felperes neve** (címe, tartózkodási helye) felperesnek - a dr. Boda Róbert ügyvéd (fél címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt a Kaposvári Törvényszék 2016. január 15. napján kelt, 6.P.21.544/2015/7. számú ítélete ellen a felperes által 8. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 200.000 (kettőszázezer) forint sérelemdíjat és ennek 2015. szeptember 28. napjától a kifizetés napjáig számított a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, valamint 10.000 (tízezer) forint elsőfokú eljárásban felmerült perköltséget.

A keresetet ezt meghaladóan tekinti elutasítottnak.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 5.000 (ötezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

A feljegyzett fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy a felperes 2015. április 28. napján került előzetes letartóztatásba, amelyet az alperes büntetés-végrehajtási intézetben fogatosítottak. Fogvatartásának egy részét a I/10. és a I/19. számú zárkában töltötte. A felperesnek a túlsúfolt elhelyezés miatt előterjesztett 300.000 forint sérelemdíj iránti igényét a BV parancsnok elutasította a 30.525/2075/2/2015. ált. számú határozatával.

A felperes 2015. szeptember 28-án érkezett keresetlevelében annak megállapítását kérte, hogy az alperes a személyiségi jogait megsértette, ezért 300.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni.

Pontosított keresetében a Ptk. 2:51.§-ának *a)* pontja alapján személyiségi jogsértés megállapítását, *b)* pontja alapján a jogsértés abbahagyására kötelezést és *c)* pont alapján 300.000 forint pénzbeli elégtételt kért az alperestől.

Arra hivatkozott, hogy az alperes nem biztosította számára a jogszabályban előírt légteret és mozgásteret. A 35 m² -es zárkában 14-en voltak elhelyezve emeletes ágyakon, a zárka berendezésének 70%-a bútor volt, és a melegben nem volt lehetőség a zárkán belül mozogni, illetőleg napi csupán egy óra szabad levegőn való sétára volt mód.

Az alperes a megállapítási kereset teljesítését nem ellenezte, egyebekben a kereset elutasítását kérte. A túlszűfoltyságot elismerte, azonban előadta a kimentés körében, hogy objektív adottságain változtatni nem tud. A fogvatartottak száma folyamatosan meghaladja az elvileg befogadható 129 főt, és az intézmény telítettsége 125%-os volt a perbeli időszakban. A befogadási kötelezettségére és a differenciált elhelyezés - nem, kor, büntetés-végrehajtási fokozat, dohányzó - nem dohányzó, stb. - kötelezettségére tekintettel nem tudta betartani a mozgástérre és légtérre vonatkozó előírásokat.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes azon magatartásával, amellyel a felperes részére 2015. április 28-tól nem biztosította a jogszabály által előírt mozgásteret, megsértette a felperes emberi méltósághoz való jogát, mint személyiségi jogot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A perköltségről úgy rendelkezett, hogy azt a felek maguk viselik, míg a feljegyzett eljárási illetéket az állam viseli.

Ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy a Ptk. 2:42.§-ának (1) és (2) bekezdése értelmében a személyiségi jogokat, így az emberi méltóságot mindenki köteles tiszteletben tartani.

A 16/2014.(XII.19.) IM rendelet 2015. április 1. napjától hatályos 121.§-ának (1) bekezdése értelmében az zárkákban minden elítéltre 6 m³ légtér, és férfi elítélt esetén legalább 3 m² mozgástér kell jusson. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése szerint az alapterületből az azt csökkentő berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt területet figyelmen kívül kell hagyni.

Az alperes nem vitásan nem biztosította a felperes számára a jogszabályban előírt mozgásteret, ezzel a jogszerű fogvatartással együtt járó korlátozásokat meghaladó hátrányt okozott számára, emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát sértette. Ezért a jogsértés tényét a Ptk. 2:51.§-a a) pontja alapján megállapította a törvényszék.

A Ptk. 2:51.§-ának (1) bekezdés b) pontjában írt a jogsértés abbahagyására és a jogsértéstől való eltiltásra vonatkozó igényt nem találta alaposnak, mivel a 2013. évi CCXL. törvény 85.§-a és 90.§-a szerint a büntetés-végrehajtási intézetnek befogadási kötelezettsége van, a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére a BVOP jelöli ki az intézetet. Ha a túlszűfoltyság megszüntetésére kötelezné a bíróság ítélettel az alperest, akkor olyan helyzet alakulna ki, amely a többi fogvatartott mozgástérhez való jogának további csorbitását eredményezné.

A Ptk. 2:51.§-ának (1) bekezdés c) pontjában írt elégtételadás iránti igényt azért utasította el az elsőfokú bíróság, mert az erkölcsi jóvátételt, nem pedig pénzbeli elégtételt jelent.

Kifejtette, hogy a pénzbeli elégtételt sérelemdíjként szabályozza a Ptk. a 2:52.§-ában. A felróhatóság alóli kimentés feltételeit vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy az alperes mindent megtesz annak érdekében, hogy csökkentse a zsűfoltyságot. Ebben a körben - a felperes által sem vitatottan - heti rendszerességgel jelenti a létszámadatokat, jelzi az illetékes szerv felé a zsűfoltyságot, ha mód van rá, más intézetbe szállítja a fogvatartottakat. Emelet ráépítést is tervez, ugyanakkor az ingatlan nem áll tulajdonában, sem vagyonkezelésében. Ekként nincs saját eszköze a zsűfoltyság megszüntetésére - a befogadási kötelezettsége mellett.

Ezért a sérelemdíj iránti igényt elutasította az elsőfokú bíróság.

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását kérte oly módon, hogy kötelezze az alperest 300.000 forint sérelemdíj és ennek 2015. szeptember 28. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére a túlszűfoltyság miatt.

Állította, hogy a jogsértés ténye bebizonyosodott, további hátrányt igazolnia nem kell. Az pedig tény, hogy az alperes nem tartotta be a hatályban lévő törvényeket.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte helyes indokai alapján.

Megismételte, hogy befogadási kötelezettsége van, ugyanakkor differenciáltan kell elhelyeznie az fogvatartottakat, az ingatlan objektív adottságain pedig változtatni nem tud. Hangsúlyozta azt az álláspontját, hogy a sérelemdíj összegét a felperesnek bizonyítania kellett volna, amelyet nem tett meg.

A fellebbezés részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló adatok alapján helyesen állapította meg, és nagyobb részben helyes jogszabályokat alkalmazott, jogi következtetésével azonban a másodfokú bíróság nem minden tekintetben értett egyet. Ezért az érdemi döntést a fellebbezett részében részben megváltoztatta a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján.

Elöljáróban rögzíti az ítéletábra nincs adat az iratok között arra nézve, hogy a felperes meddig tartózkodott az alperes büntetés-végrehajtási intézetében, illetőleg ez idő alatt pontosan mikor, melyik zárkában, hány fő lakott, a zárkákban a hasznos alapterület pontosan mekkora - leszámítva a berendezési és felszerelési tárgyakat. Ekként az sincs tisztázva, hogy a felperesre melyik időszakban pontosan hány m³ légtér, illetőleg hány m² mozgástér állt a rendelkezésére. A felperes 2015. szeptember 28. napján előterjesztett keresetlevelében előadottak szerint 2015. április 28-tól a keresetlevél benyújtásáig 1,8 m² mozgástér alapterület jutott zárkájában egy személyre. Egyéb adat híján - figyelemmel arra is, hogy e tényállításokat az alperes nem vitatta - a felperes előadásából indult ki a másodfokú bíróság.

Az alperes büntetés-végrehajtási intézet védekezését az ítéletábra nem fogadta el. A törvényszék által is felhívott 16/2014.(XII.19.) IM rendelet 121.§-ának (1) bekezdése értelmében minden elítéltre 6 m³ légtér, és férfi elítélt esetén legalább 3 m² mozgástér kell biztosítani. A jogi indokolást kiegészíti az ítéletábra annyiban, hogy a 16/2014.(XII.19.) IM rendelet 186.§-ának (1) bekezdése értelmében az előzetes letartóztatás foganatosítása során az elhelyezést úgy kell biztosítani, hogy személyenként 10 m³ légtér és 4 m² mozgástér jusson.

Ez a jogszabályi előírás akkor is, ha a 2013. évi CCXL. törvény 155.§-a, illetőleg 391-392.§-ai szerint befogadási kötelezettség terheli az alperes büntetés-végrehajtás intézetet túlszűfolttság esetén is. Ezért amennyiben a büntetés-végrehajtási intézet az IM rendeletben meghatározott, a fogvatartás során irányadó kötelezettségeket nem teljesíti, azzal felróható magatartást tanúsít.

A büntetés-végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás, ezért a felperest az intézményben ért sérelem miatt felelősséggel tartozik, ahogy azt a Kúria az adott kérdésben iránymutatónak tekintendő, Pfv.IV.21.654/2015/11. számú ítéletében kifejtette.

Ugyanis az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése szerint senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgásgásban tartani.

Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 3. cikke értelmében senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni.

Az Európa Tanács Bizottsága, a CPT által a fogvatartottak számára meghatározott legkisebb mozgástér 4 m² kell, hogy legyen. Ha a mozgástér 3 m² -nél kevesebb, azt a Európai Jogok Emberi Bírósága extrém túlszűfoltásznak tekinti.

Az Alkotmánybíróság 32/2014.(XI.3.) AB határozatában kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményében és az Alaptörvényben is szabályozott embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmából az az absztrakt követelmény vezethető le, hogy a többszemélyes zárkában fogvatartottak részére biztosított élet-, illetve mozgástérnek minden esetben el kell érnie azt a minimális mértéket, mely biztosítja számukra az emberi méltósághoz való alapjoguk sérelme nélküli elhelyezésüket valamely büntetés-végrehajtási intézetben. E minimális élet-, illetve mozgástér biztosítása nélkül ugyanis olyan túlzásfokltság jön létre, amely megakadályozza az érintettekkel való emberhez méltó és őket adottságaiktól függetlenül megillető bánásmódot, így embertelen, megalázó bánásmódnak, büntetésnek minősül.

A Ptk. 6:548.§-ának (1) és (2) bekezdése értelmében az önálló jogalanyisággal rendelkező alperes maga felel a fogvatartás körülményeiért - a Kúria legújabb joggyakorlata szerint. A közhatalom gyakorlása során ugyanis az állam önálló jogi személyiségű, önálló felelősségű szervein keresztül fejt ki szervező, intézkedő tevékenységét. Ha ennek során éri kár a károsultat, azt az adott szervvel szemben, nem az állammal szemben érvényesítheti.

A fent írtakból következően megállapítható, hogy a felperes elhelyezése során megvalósított jogsértés önmagában alkalmas az emberi méltóság megsértésnek megállapítására. Az alperes eljárása jogszabálysértő volt, amivel a felperesnek személyiségi jogsérelmet okozott. A kimentés körében az alperes az intézmény objektív körülményeire, a befogadási kötelezettségére hivatkozott. E hivatkozással azonban a felelősség alól nem mentetheti ki magát, mert a büntetés-végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartottak megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás. Ezért a felperest az intézményben ért sérelem miatt felelősséggel tartozik.

A felperest ért embertelen bánásmód emberi méltóságát sértette, azaz részére az elsőfokú bíróság által is kifejtett jogszabályhelyek alapján, a Ptk. 2:52.§-ának (1) és (2) bekezdése alapján sérelemdíj jár.

A sérelemdíj-fizetési kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni azzal azonban, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

A sérelemdíj mértékét az ítélet tábla a Ptk. 2:52.§-ának (3) bekezdésének szem előtt tartásával az eset összes körülményei alapján - különösen a jogsértés súlyára, 5 hónapos időtartamára, a felrőhatóság mértékre, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására figyelemmel - 200.000 forintban határozta meg. A felperest ért személyiségi jogsérelem kompenzálására 200.000 forintot talált szükségesnek és elegendőnek a másodfokú bíróság.

A kamatfizetési kötelezettség a Ptk. 6:48.§-ának (1) bekezdésén alapul.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatta.

A felperesnek a Pp. 81.§-ának (2) bekezdését alkalmazva ítelt meg a másodfokú bíróság első- és másodfokú perköltséget a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (2) bekezdés a) pontjára és (5) bekezdésére tekintettel, figyelemmel arra is, hogy az ügyben a másodfokú bíróság tárgyalást nem tartott.

A feljegyezett 24.000 forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli az Itv. 74.§-ának (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr. 13.§-ának (1) bekezdése és 14.§-a szerint, mivel a felperes teljes személyes költségmentességben részesült, míg az alperes személyes illetékmentes.

Az ítélőtábla Pp.256/A.§-ának (4) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el a felperes fellebbezését.

P é c s , 2016. július 5.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, dr. Vogyicska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró